

Sykdom og dødsfall - muslimer

Gjelder for: []
Dokumenttype: Retningslinje
Sist endret: 11.09.2023

Se prosedyre: [Dødsfall voksne, inneliggende pasient \(over 16 år\)](#)

Generelt:

Røkelse og tente lys er ikke lovlig å bruke på SiV.
Våre svært følsomme branndetektorer kan gå i alarm pga. røyk/gass.
Elektriske lys kan benyttes.
Bruk tolk ved behov.

Undersøk med pårørende på et så tidlig tidspunkt som mulig om det er spesielle rutiner/ritualer som er aktuelle, og hvem som evt. skal ivareta disse.

Det bør legges til rette for at portørene kan frakte mors videre på en verdig måte

Ytterligere informasjon om forhold knyttet til sykdom og dødsfall for muslimer

Mange av de forbud og påbud som ifølge muslimsk tradisjonen skal følges, er vanskelig å etterleve. Muslimer bor i mange slags samfunn og i mange land. I enkelte tilfeller kommer tradisjoner i strid med et lands lover og i andre tilfeller i strid med samfunnets øvrige tradisjoner. Derved oppstår skikker som ikke er i tråd med de autoriserte koranfortolkninger. En slik praksis kalles **bidâh**. Det er en endring av religiøs praksis som i følge tradisjonen er forbudt. Imidlertid finnes en rekke bidaher i samfunn hvor muslimer bor. Det gjelder også muslimer i Norge.

Religiøs og kulturell bakgrunn

Sykdom er noe som Allah påfører mennesker som straff for synder, eller som en test hvorvidt man er sterk i troen.

Uansett hvor store lidelser den døende gjennomgår, bør han ikke ønske at døden skal komme. Et ønske om å dø viser at han ikke er i stand til å bære de byrder som Allah har pålagt, et bevis for manglende utholdenhet.

I mange muslimske miljøer er ikke døden noe man snakker direkte med pasienten om. I Norge er det en lovfestet rett pasient har til informasjon og medvirkning. Vær derfor varsom og lydhør når informasjon skal gis.

Under alvorlig sykdom, og når døden nærmer seg, skal en muslim sitere den muslimske trosbekjennelsen: "Det er ingen annen gud enn Gud (Allah), og Muhammad er hans budbringer".

Hvis den døende ikke er i stand til å si noe, vil en som er til stede, fortrinnsvis en muslim, kunne si det i dennes sted.

Familiemedlemmer og nære venner bør varsles og være tilstede for å hjelpe den døende å rette sitt sinn mot Allah, minne ham om de gode gjerninger han har gjort, be om Allahs nåde, tilgivelse og barmhjertighet.

Den som sitter hos den syke, skal være snill og tålmodig, aldri gå fra ham. Ingen negative eller upassende ord skal ytres da de bare kan forverre vanskeligheter som venter den døde.

Viktig at den døende aksepterer sin skjebne og at de tilstedeværende ikke uttrykker medlidenhet. Allah har valgt ham til å dø på dette tidspunktet.

I følge islamsk tradisjon må alle døde krysse broen Al Sirat. Denne er veien til himmelen. Broen er "tynn som et hårstrå og skarp som et sverd."

Sosiale forhold

Familien: fellesskap av stor betydning, samhørigheten intens.

Å besøke syke er en religiøs plikt!

Muslimsk kultur et patriarkalsk familiemønster med kollektivistisk hensyn fremfor individets behov.

Behandling av pasient fra storfamilie bestemmes av familiens overhode og ikke kun av pasienten selv.

Tilrettelegging

Ta opp om spørsmål om tilrettelegging i forhold til åndelige og religiøse behov.

Bønn, bønneteppe, bønnetider, kompass for å finne retning til Mekka.

Tilrettelegg til at før bønnen vaskes (hvis mulig) hender, underarmer, føtter og ansikt, inkl. rensing av ører og nese. Tilby et lite lager med håndklær/kluter?

Renhet og anstendighet er to av grunnbegrepene. Koranen (hellig skrift) behandles med respekt.

Sykeleiet

Muslimer uttrykker ofte smerte på et senere tidspunkt i sykdomsforløpet enn vestlige personer.

Muslimske pasienter er vanligvis restriktive med smertestillende og ønsker ofte ikke legemidler som påvirker bevisstheten i dødsøyeblikket på grunn av troen sin.

Helsepersonell bør være nøye med å dekke til den sykes kropp ved stell. Det er ønskelig at en av samme kjønn steller og undersøker pasienten.

Å bli stelt, undersøkt eller måtte kle av seg foran en ansatt av motsatt kjønn, kan oppleves uverdigg, både for den enkelte, og for hele slekten.

Å spise er en hellig handling, muslimer spiser ikke svinekjøtt.

Enkelte medikamenter kan inneholde bestanddeler som kommer fra gris (f.eks. gelatin i kapsler). Finnes det ikke alternativ vil de vanligvis bli godtatt.

Fastemåneden Ramadan 30 dgr (ulike datoer hvert år).

Faste kan gi utslag på blodprøver. Fastetiden i Norge: 18 timer/døgn.

Ved alderdom, sykdom og graviditet kan man unntas fra fasten.

Dødsleiet

Om man tror at pasienten dør innen kort tid, skal den syke ligge på ryggen med den høyre siden vendt mot Mekka. Hodet skal dreies i samme retning. Fotenden av sengen skal vende bort fra Mekka.

Familiens tilstedeværelse og religiøs støtte ved dødsleie er viktig. De pårørende gir religiøs veiledning til den døende, for eksempel ved å lese fra Koranen eller si trosbekjennelsen. Det er vanlig å kontakte en imam.

Etter dødsfallet

Etter døden sier de tilstedeværende: "Det er sikkert at vi tilhører Allah, og til ham skal vi vende tilbake".

Begravelseskomiteen, en privat organisert forsamling som er vanlig i mange muslimske

immigrantmiljøer, vil i stor grad ta seg av det praktiske som informasjon, kontakt med begravellesbyrået og koordinering av begravelsen i Norge eller i opprinnelig hjemland.

Stell av avdøde

Det første som skal gjøres er å lukke øynene til den avdøde.

Bind opp underkjeven.

Hele kroppen dekkes av et rent klede før den rituelle vaskingen (som bare kan foretas av muslimer).

Den døde stelles (snarest mulig) helst av de eldste familiemedlemmene av samme kjønn.

Å være med på dette er ansett som en ære og som en hellig handling.

Rituell vask av den døde er en religiøs plikt pålagt det religiøse fellesskapet. Vask foretas fortrinnsvis av samme kjønn.

Patologiavdelingen har lokaler til bruk for rituell vask. Bruk av dette må avtales med obduksjonstekniker ved Patologiavdelingen tlf (33 34) 10 38

Det bør være muslimer som behandler den døde kroppen etter vasken.

Transport

Det skal legges til rette for at portørene kan frakte mors videre på en verdig måte.

Spesielle tilrettelegginger ved dødsfall barn

Fostre som er yngre enn 4 måneder gamle regnes ikke for å være et menneske med sjel.

Rituelt stell vil derfor normalt sett ikke gjennomføres.

Rituelt stell av døde barn under pubertet kan utføres av begge kjønn.

Etter pubertet må barnet stelles av en person av samme kjønn.

5. INTERNE REFERANSER

[1.6.1.6.1](#)

[Dødsfall - barn \(0-16 år\) som kommer døde til sykehuset](#)

[1.6.1.6.2](#)

[Dødsfall inneliggende barn 0 - 16 år](#)

[1.6.2.11.1](#)

[Dødsfall voksne, inneliggende pasient \(over 16 år\)](#)

[1.6.2.11.2](#)

[Dødsfall - personer \(over 16 år\) som bringes døde til sykehuset](#)

[1.6.2.11.3](#)

[Dødsfall - Dokumentasjon - bruk av skjema](#)

6. EKSTERNE REFERANSER

[Gravferdsloven](#)

